

Τεχνολογική απάντηση στη μοναξιά

Η Σαμάντα Σβέμπλιν «κατασκευάζει» μια νέα συσκευή συντροφιάς, η χρήση της οποίας έχει ανυπολόγιστες συνέπειες

SAMANTA SCHWEBLIN
Κεντούκι
μτφρ.: Εφη Γιαννοπούλου
εκδ. Πατάκη, σελ. 304

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΟΥΤΑ

Έχουν τη μορφή ζώων, αλλά τα χρώματά τους ποικίλουν – από φυσικά μέχρι έντονες αποχρώσεις του μπλε και του ροζ, που παραπέμπουν σε λούτρινα κουκλάκια. Κοστίζουν πολύ και η συσκευασία τους είναι λευκά μίνιμαλ, παραπέμποντας σε ακριβά προϊόντα τεχνολογίας. Στη θέση των ματιών υπάρχει μια κάμερα. Είναι τα κεντούκι, τα ρομπότ-κούκλες που πρωταγωνιστούν στο ομώνυμο μυθιστόρημα της Σαμάντα Σβέμπλιν, που κυκλοφόρησε το καλοκαίρι στα ελληνικά.

Η ιδέα της Σβέμπλιν είναι ότι κάποιος μπορεί να αγοράσει ένα κεντούκι και να γίνει «κύριος» της συσκευής, και κάποιος μπορεί να αγοράσει τη δυνατότητα να «είναι» κεντούκι, να βλέπει μέσα απ' τα μάτια της συσκευής. Οι δύο άνθρωποι μπορούν να βρίσκονται οπουδήποτε – από λίγα τετραγώνια μακριά έως τις δύο άκρες του πλανήτη. Το κεντούκι είναι δέκτς, μόνο ακούει και περιφέρεται. Δεν έχει τη δυνατότητα να μιλήσει, παρά μόνο να γρυλίζει σιγανά. Μόνο δύο περιορισμοί υπάρχουν: τα όρια της κίνησης, που επιβάλλουν τα τρία ροδάκια που έχουν τα κεντούκι αντί για πόδια, και η μπαταρία, που πρέπει να φορτί-

ζεται τακτικά γιατί αν αδειάσει, χάνεται η σύνδεση και «πεθαίνει» το κεντούκι.

Η Αργεντινή συγγραφέας αυτές τις πληροφορίες τις δίνει μέσα από μια κατακερματισμένη αφήγηση, με ολιγοσέλιδες βινιέτες από τη συνύπαρξη ανθρώπων με τα κεντούκι τους. Σε κάποιες ιστορίες επανέρχεται και αφιέρ-

Το «Κεντούκι» είναι γεμάτο με σύγχρονους προβληματισμούς σχετικά με την υπερέκθεση της ιδιωτικής ζωής, αλλά και με τη σχεδόν ηδονοβλεπτική παρατήρησή της.

ρώνει διάσπαρτα κομμάτια έως το τέλος του βιβλίου. Η Εμίλια, μια συνταξιούχος που ζει μόνη και πουλάει τα ακριβά δώρα που της στέλνει ο γιος της, επιλέγει να κρατήσει τη σύνδεση κεντούκι που της δωρίζει και χάρη σε αυτή «βρίσκεται» σε ένα σπίτι στην Ερφούρτη, να κρατάει συντροφιά σε μια νεαρή Γερμανίδα. Παρατηρεί στιγμές από την καθημερινότητά της και θέλει να την προστατεύσει όταν υποθέτει ότι την κακομεταχειρίζεται ο εραστής της.

Η Αλίνα, που ακολουθεί στωι-

Οι λόγοι που κάποιος επιλέγει να έχει στην κατοχή του μια συσκευή από την οποία τον παρακολουθεί ένας άγνωστος, αντί να αγοράσει τη δυνατότητα να παρακολουθεί εκείνος κάποιον, συνιστούν ένα δίλημμα που διαπερνά ολόκληρο το βιβλίο, το οποίο βρέθηκε στη μακρά λίστα του διεθνούς βραβείου Μπούκερ το 2020.

κά τον σύντροφό της Σβεν σε ένα καλλιτεχνικό residency στη Βίστα Ερμόσα στο Μεξικό, αγοράζει ένα κεντούκι για να της κάνει παρέα την ώρα που ο Σβεν δουλεύει στο ατελιέ του – δεν έχει άλλωστε και πολλά να κάνει στο μικρό χωριό που τους φιλοξενούν. Αναπτύσσει με το κεντούκι μια περίεργη σχέση, προσπαθώντας να υποκαταστήσει την έλλειψη προσοχής του Σβεν με τη συντροφικότητα που της προσφέρει η συσκευή με τη μορφή κορακιού που έχει επιλέξει.

Και οι δύο μέσα από τα κεντού-

κι προσπαθούν να καταπολεμήσουν τη μοναξιά τους: η Εμίλια βιώνοντας μια ζωή που θεωρεί πιο ενδιαφέρουσα από τη δική της και η Αλίνα νιώθοντας πως έχει βρει κάποιον – υποθέτει ότι είναι άνδρας – ο οποίος της δίνει τη σημασία που της αρμόζει. Παράλληλα, αποτυπώνεται και η σχέση εξουσίας που υπάρχει μεταξύ κεντούκι και ανθρώπου. Η Εμίλια που «είναι» κεντούκι οφείλει να είναι υποτακτική για να μην την απενεργοποιήσουν, ενώ η Αλίνα θέτει η ίδια τους όρους συνύπαρξής με το κεντούκι της.

υπαλλήλους ρεσεψιόν, ακόμη και για παράνομες δραστηριότητες. Τα δελτία ειδήσεων έχουν ειδικά ένθετα τα οποία αφορούν τα κεντούκι και τα τοκ σόου φιλοξενούν συζητήσεις για το «νομικό καθεστώς αυτών των νέων, ανώνυμων πολιτών».

Ταυτόχρονα, δημιουργείται και μια παράλληλη οικονομία, με υψηλές προσόδους. Ο Γκρίγκορ, που ζει στην Κροατία, αγοράζει μανιβάδες τάμπλετ, ενεργοποιεί συνδέσεις κεντούκι, τα «εκπαιδεύει» και τα μεταπωλεί ανώνυμα, μέσω του Διαδικτύου, προσπαθώντας να κερδίσει όσο περισσότερα χρήματα μπορεί πριν εντοπιστεί το νομικό κενό. Ποντάρει στην υψηλή ζήτηση για συνδέσεις και στην προτίμηση του κόσμου «να παρακολουθεί κάποιον από το να επιλέγει να βλέπουν τον ίδιο».

Γιατί κάποιος επιλέγει να έχει ένα κεντούκι από το να «είναι» είναι μια διερώτηση που υποβόσκει σε ολόκληρο το μυθιστόρημα και πιθανώς δεν αφήνει ασυγκίνητο ούτε τον αναγνώστη. Παρότι η συγγραφέας από την αρχή τονίζει την προβληματική φύση της σχέσης, δεν διέπεται από μια λουδιτική τεχνολογική ανησυχία, αλλά επικεντρώνεται στην άρρητη προτίμηση που φανερώνουν οι ήρωές της να καταπολεμήσουν τη μοναξιά και τα αδιέξοδά τους, δείχνοντας εμπιστοσύνη σε κάποιον άγνωστο που τους παρατηρεί μέσα από τα μάτια μιας συσκευής.